

Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi

Erzincan University Journal of Social Sciences Institute

18/2 - Aralık 2025 - E-ISSN-2148-9289

**YÛNUS EMRE KÜLLİYATININ YAKIN DÖNEMDE TESPİT EDİLMİŞ VAHİTPAŞA
NÜSHASI ÜZERİNE BİR İNCELEME: ORHAN KEMÂL TAVUKÇUOĞLU’NUN YÛNUS
EMRE RİSÂLETÜ’N-NUSHİYYE DÎVÂN ADLI ESERİ**

**An Analysis of the Recently Discovered Vahitpaşa Manuscript of Yunus Emre Corpus:
Orhan Kemal Tavukçuoğlu’s Work Entitled *Yunus Emre Risâletü’n-Nushiyye and Dîvân***

Damlanur KÜÇÜKYILDIZ GÖZELCE

Dr. Öğr. Üyesi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
Asst. Prof. Dr, Recep Tayyip Erdogan University, Faculty of Arts and Sciences, Department of Turkish
Language and Literature

e-posta /e-mail: damlanur.kucukyildiz@hotmail.com

Orcid: 0000-0002-2205-1218

Atf/©: Küçükyıldız Gözelce, D., (2025). “Yûnus Emre Külliyyatının Yakın Dönemde Tespit Edilmiş Vahitpaşa Nüshası Üzerine Bir İnceleme: Orhan Kemâl Tavukçuoğlu’nun *Yûnus Emre Risâletü’n-Nushiyye Dîvân* Adlı Eseri”, *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl 18, Sayı 2, ss. 369-375

Citation/©: Küçükyıldız Gözelce, D., (2025). “An Analysis of the Recently Discovered Vahitpaşa Manuscript of Yunus Emre Corpus: Orhan Kemal Tavukçuoğlu’s Work Entitled *Yunus Emre Risâletü’n-Nushiyye and Dîvân*”, *Erzincan University Journal of Social Sciences Institute*, Year 18, Issue 2, pp. 369-375

Makale Bilgisi / Article Information:

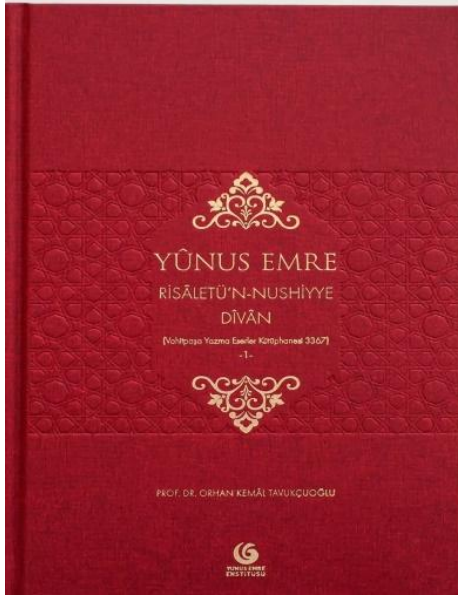
Makale Türü-Article Types : Kitap İncelemesi/Review
Geliş Tarihi-Received Date : 26.10.2025
Kabul Tarihi-Accepted Date : 16.12.2025
Sayfa Numarası-Page Numbers: 369-375

Notlar/Notes

Yazar(lar), herhangi bir çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Turnitin/Ithenticate/İntihal ile İntihal Kontrolünden Geçmiştir

Screened for Plagiarism by **Turnitin/Ithenticate/İntihal**

Yûnus Emre'nin her çağa uygun bir düşünce yapısı ve şiir dili vardır. O, kendi dönemine ve kendisinden sonraki tüm insanlığa seslenebilmeyi başarmış, çağını aşan bir şairdir. “Her dem yeniden doğarız / Bizden kim usanası” diyen Yûnus Emre, yüzyıllar boyunca Türkçenin belki de en saf ırmağı gibi gürül gürül akarak başta Anadolu olmak üzere çok geniş bir coğrafyaya adını ve şiirlerini duyurabilmiş nadide bir şahsiyettir. Onun Türk edebiyatı ve kültüründeki yerini anlatmak, hakkının verilmesi zor bir iştir. Belki de bundan dolayı Yûnus Emre'yle ilgili çok sayıda çalışma kaleme alınmıştır. Ancak Yûnus Emre'nin derinliği düşünüldüğünde farklı yaklaşımlar ışığında yeni çalışmalara da ihtiyaç duyulmaktadır. Şimdiye kadar yapılan çalışmalarda Yûnus Emre'nin hayatına dair bilgiler genellikle mükerrer şekilde karşımıza çıkmıştır. Bu yönde son yıllarda Orhan Kemâl Tavukçuoğlu'nun bu tekrar bilgilerin ötesinde Yûnus Emre'nin hayatına ve şiirlerini anlamaya dair yeni bilgiler ışığında eserler ortaya koyduğu görülmektedir. 2022 yılında

yayımladığı *Yûnus Emre ve Dîvân'ı*'ndan sonra 2025 yılında iki cilt halinde yayımlanan *Yûnus Emre Risâletü'n-Nushiyye Dîvân*¹ adlı eser, önemi haiz çalışmalardandır.

Yûnus Emre Risâletü'n-Nushiyye Dîvân, Yûnus Emre'nin yakın dönemde tespit edilmiş Yazma Eserler Kurumu Kütahya Vahitpaşa Yazma Eserler Kütüphanesi'nde 3367 numarayla kayıtlı nüsha üzerine hazırlanmıştır. Yazmanın istinsah tarihi 7 Şevval 897/ 2 Ağustos 1492'dir. Yazma, istinsah tarihi bilenen nüshaların en eskisi olduğu için Yunus Emre'ye en yakın nüsha özelliği taşımaktadır. Bu da nüshanın tarihi değerinden ziyade dil malzemesi itibarıyla de ayrıca önem arz etmektedir. Nitekim nüshanın Kıpçak Lehçesinin hâkim olduğu Memlük Türk Sultanlığı'nın başkentinde istinsah edilmesi ve büyük bir bölümünün de Eski Anadolu Türkçesiyle yazılması da önemini ortaya koyan başka hususlardır. Yine Yunus Emre'nin tarihi kişiliğini anlamlandırma noktasında çalışma içerisinde yer verilen atıfların ve açıklayıcı dipnotların fazlalığı ve yoğunluğu, tarihi kaynaklar üzerinden bir dönem ve şiir değerlendirmesi gibi dikkat çeken yönler, eserin kıymetini artıran yönlerdendir.

İki cilt halinde hazırlanan eserin ikinci cildi tıpkıbasıma ayrılmıştır. Birinci cilt ise inceleme, çeviri yazı bölümlerinden ve dizin-sözlük ile ekler kısmından oluşmaktadır. Yazar, çalışmanın ön sözünde Yûnus'un manzumelerinde Yesevi Hikmetleri, Füsusu'l-Hikem, Kutadgu Bilig ve Oğuznameler gibi geniş bir tefekkür ırmağının birikimi olduğundan söz etmektedir.

I. cildin birinci bölümünde Yûnus Emre'nin yaşadığı çağın genel görünümüne yer verilmiştir. Bu dönem, Anadolu Selçuklu Devleti'nin tarih sahnesinden çekildiği sancılı yıllara rastlamaktadır. Devletin kötü yönetilmesi dolayısıyla iktisadi ve sosyal düzende yaşanan bozulmalar, zorlu hayat şartları bazı Türkmenlerin Baba İlyas etrafında toplanmalarına neden olmuştur. Çalışmada Menakıb-ı Ahi Evran-ı Velî'nin satır aralarında geçen mısralardan Türkmenlerin zorunlu göçlerine dair dönemin önde gelen Türkmen liderlerinden Baba İlyas Horasanî, Ahi Evran, Hacı Bektaş Veli ile kardeşi Menteş ve Ede Bali'nin birlikte hareket ettiklerini okumanın mümkün olduğu ifade edilmiştir. Bu oluşum fark edildiği için de büyük ihtimalle Selçuklu yönetiminin sürgün kararı verdiği dile getirilmiştir. Bu mısralarda Yûnus Emre'nin de adı geçmektedir. Ancak Tavukçuoğlu'na göre 1588'de kaleme alınan manzumede adı geçen Yûnus Emre'nin bu hareket, ayaklanma içinde olması mümkün değildir. Yûnus Emre, ayaklanmanın (Babai Ayaklanması) gerçekleştiği tarih olan 1240'ta doğmuş, manzumenin müellifi ise muhtemelen 1261 yılından sonra gerçekleştirilen “Uçlar”a göçün hatıralarını kaleme almıştır (Tavukçuoğlu, 2025: 5).

Bu ayaklanma sonrası zayıf düşen Selçuklu karşısında Moğol yağması başlamıştır. Yazarın ifadelerine göre Moğol istilası sürecinde Ahilerle birlikte hareket eden Yûnus Emre'nin Moğol algısı, şiirlerine de tesir etmiştir. Yazarın Yûnus'un yaşadığı dönemde cereyan eden hadiseleri tarihi verilerle ortaya koyması, Yûnus'un nasıl bir ortamda yer aldığını ve bu ortamda ilişki içerisinde bulunduğu grupları

anlamak açısından önemlidir. Tavukçuoğlu, bu bağlamda Moğol istilası sürecinde Yûnus Emre'nin Ahilerin içerisinde olduğu ve onlarla birlikte hareket ettiğini gösteren deliller öne sürmektedir: Dîvân'daki bazı manzumelerde tercihen “ahi” kavramına yer verilmesi, en az iki manzumenin ahi redifiyle kaleme alınması, Menakıb-ı Ahi Evran-ı Velî içerisinde geçen Yûnus'la ilgili ifadeler bu deliller arasındadır. Buna bir başka delil olarak İç Anadolu, İç Ege ve Göller Bölgesi'nde bulunan Yûnus Emre makamlarının aynı zamanda “ahi” yerleşimleri olarak karşımıza çıkması ve bunları birbirine bağlayan ulaşım ağının eski “Roma Yolları” olması sunulmaktadır. Yazara göre Yûnus, Ede Bâlî ve yanlarındaki “ahiler”, Orta Anadolu'dan bu yolları kullanarak çıkmış ve “Uçlar”a ulaşmış olmalıdır (Tavukçuoğlu, 2025: 15). Çalışmada bu bölümün sonunda Yûnus'un yaşadığı çağda Türk dünyasında ve Anadolu'da gerçekleşen önemli olaylar bir tablo hâlinde kronolojik olarak yer almaktadır. Burada olay-zaman akışı, Hoca Ahmed Yesevî'nin vefatıyla (1166) başlamaktadır. Bu tarih aralığı içinde Yûnus Emre'nin doğumu (1240) ile vefatı (1320-1321) verilmektedir. Olay-zaman akışı, 1330'larda Tibet platosunda başlayan büyük veba salgınının Anadolu, Şam, Kudüs ve Mısır'a ulaşmasıyla son bulmaktadır.

Eserde Yûnus'un yaşadığı çağın genel görünümüne yer verildikten sonra ikinci bölüme geçilmiştir. Bu bölüm, Yûnus Emre'nin hayatı, ailesi, çevresi, beşeri kaynakları, tarikatı, sanatı ve eserlerine ayrılmıştır. Yûnus Emre'nin adı, hayatı, nereli olduğu, eğitimi vb. ile ilgili henüz tam olarak açığa kavuşmamış bilgiler olması nedeniyle bugüne kadar bu konular üzerine çok sayıda tartışma söz konusu olmuştur. Orhan Kemâl Tavukçuoğlu'nun çalışmasındaki Yûnus Emre'nin hayatına dair önemli tespitleri ve bu bağlamda değerlendirmelerinin bu tartışmaların tamamını bitirmeyecek olsa da büyük çoğunluğunu ortadan kaldıracığı anlaşılmaktadır.

Yûnus Emre'nin hayatı ile ilgili tartışmalardan biri onun doğum ve ölüm tarihinin ne zaman olduğudur. Yûnus Emre'nin doğum ve ölüm tarihiyle ilgili bilgiler arasında yazar, Beyazıt Devlet Kütüphanesindeki bir mecmuada tespit edilen bir kayıttaki “Vefât-ı Yûnus Emre sene 720 müddet-i ömr 82” ibaresinden hareketle Yûnus'un 638/ 1240-41 yılında doğduğu ve 82 yıl yaşadıktan sonra 720/ 1320-21 yılında vefat ettiği bilgisine dayanarak Yûnus Emre'nin doğum ve ölüm tarihi konusundaki tartışmaların şimdilik nihayet bulunduğunu belirtmektedir. Yûnus Emre'nin hayatına dair bir başka husus ise onu kendi yaşadığı bölgeyle ilişkilendiren, makamlarının bulunduğu yerlerin memleketi olduğunu ifade edenler olmasıdır. Yazar, Yûnus'un makamlarından Uluborlu'nun ise ayrı tutulması gerektiğini dile getirmiştir. Bunun nedenini ise: Şehrin mahallelerinden birinin 1478 yılından bu yana “Emrem” adını taşıması, Yûnus'un mezarının yeri, evi ile medresenin kalıntılarının şehrin ileri gelenlerince kuşaktan kuşağa aktarılması, Yûnus'a ait olduğu ileri sürülen mezar taşının ise sökülme suretiyle saklanması onun mezarının tespit edilerek ziyaretçi akınına uğramaması veya tahrip edilmesini önleme kaygısıyla yapılabileceği, halkın bu yöndeki tutumunun Saru Saltuk'un müritlerine vasiyetini hatırlatması şeklinde açıklamaktadır (Tavukçuoğlu, 2025: 25, 26). Bu gibi bilgiler, yazarın Yûnus'un hayatına dair hem yazılı hem de sözlü kaynakları bir arada kullanarak ilaveler yaptığını göstermektedir. Sözlü kültürde yaşayan Yûnus Emre ile ilgili bu gibi anlatılar, halkbilimciler için Yûnus Emre'ye dair yeni çalışma konuları da ortaya çıkarmaktadır.

Tavukçuoğlu, Yûnus Emre'nin memleketi ile ilgili farklı bilgilerin sebebini Moğol etkisiyle Ahi ve Türkmen topluluklarının göçüne bağlamış ve onun memleketi olabileceği belirtilen yerlerin neredeyse tamamının Roma Yolları üzerindeki Ahi yerleşimleri ile ilişkili olduğunu belirtmiştir. Yunus Emre literatürüne dâhil edilen bu bilgi, Tavukçuoğlu'nun eseri hazırlarken nasıl bir titizlikle çalıştığının bir başka göstergesidir. Bu bilgidен hareketle eserde Yûnus Emre'nin de bu göç sırasında Ahilerle birlikte hareket ettiği ve bu yolculuklar sırasında konakladığı birtakım yerlerin makama dönüştürülebileceği üzerinde durulmuştur.

Tüm tartışmalar sonucunda Yûnus'un memleketi, mezarının bulunduğu yerle ilgili üç farklı görüş ortaya çıkmaktadır: Aksaray'da yer alan Sarıköy (Sarıkaraman), Eskişehir/ Sarıköy (Yunusemre) ve Lârende (Karaman). Tavukçuoğlu, Hacı Bektaş Velî, Sarı Saltuk ve Tapduk Emre gibi Yûnus'la ilişkili kişilerin de hayatlarının bir döneminde bu yerde bulunmuş olması dolayısıyla Aksaray'da yer alan Sarıköy'ün Yûnus'un memleketi olabileceğini ileri sürmektedir.

Üzerinde tartışılan meselelerden biri de Emre'nin etimolojisi ve anlamı üzerinedir. Amra- (Sev, aşık ol-), hem-râh (yoldaş, refik), amrak, amrağ (seven) kelimelerinin nasıl Emre'ye dönüştüğü üzerine yapılan

etimolojik değerlendirmeleri veren yazar, Emre'nin Yûnus'un şiiirlerinde âşık'ın alternatifi olarak ve bu kavramı karşılamak üzere kullanıldığını dile getirmiştir. Mahlas beyitlerinde aşkla ilgili söz varlığının da âşık kavramını pekiştirmek için olduğunu ifade etmiştir.

Yûnus Emre'nin ümmiliği de tartışmaya açık bir konudur. Onun okuma yazma bilmediği, ama şiiirindeki derin manaların okuma yazma bilmeyen birinin söyleyeceği sözler olmadığı dile getirilmiştir. Tavukçuoğlu, bu konuda şiiirlerinde geçen ümmi ifadesinin genellikle yanlış yorumlandığını, bu ifadelerden hareketle Yûnus'un ümmi olarak görüldüğünü belirtmiştir. Verilen beyit örnekleriyle ümmi ifadesinin okuma yazma bilmeyen anlamıyla değil, mahlas olarak kullanıldığı savunulmaktadır. Ailesi ile ilgili bilgilere de yine şiiirlerinden ulaşabileceğimizi belirten yazar, Yûnus'un evli ve çocuklarının olduğu, onun veba dolayısıyla birden fazla çocuğunun ölümüne şahit olabileceği görüşünü ortaya koymaktadır.

İkinci bölümün *Beşeri Kaynakları ve Tarikatı* başlığında Yûnus'u yetiştiren kültür muhitinde bir kısmı kendisinden önce yaşamış olan şu isimlerle karşılaştığı belirtilmiştir: Hallâc-ı Mansûr (ö. 922), Hoca Ahmed Yesevî (ö. 1166), Ahmed Fakîh Kutbuddîn (ö. 1221), Evhadüddin Kirmani (ö. 1237), İbnü'l-Arabî (1240), Baba İlyas Horasânî (ö. 1240), Ahi Evran (ö. 1261), Hacı Bektaş Veli (ö. 1271?), Sadreddin Konevî (ö. 1274), Sarı Saltuk (ö. 1297-98), Tapduk Emre (XIII. yüzyılın ikinci yarısı), Edebalı (ö. 1326), Geyikli Baba (1326'dan sonra?) ve Âşık Paşa (1322) (Tavukçuoğlu, 2025: 42, 43). Bu gibi isimler, Yûnus'un kimliğinin teşekkülünde farklı roller üstlenmiştir. Yazara göre Yûnus Emre, bazılarının rahlesinden geçerken bazılarıyla da gönüldaş olup yol arkadaşlığı yapmıştır. Yazarın bu kısımda dikkat çeken yorumlarından biri, bazı araştırmacılarının görüşünü reddederek Yûnus Emre'nin Mevlânâ ile ilişkisi olmadığı konusunda şiiirlerinden hareketle deliller sunmasıdır. Yûnus'un mensubu olduğu tarikat meselesine de bu bölümde yer verilmektedir. Yazar, Necdet Tosun'un görüşünü öne çıkararak Saru Saltuk'a bağı dolayısıyla Tapduk Emre üzerinden Yûnus Emre'nin Rıfâî tarikatı mensubu olabileceğini kabul etmektedir (Tavukçuoğlu, 2025: 55).

Yûnus Emre'nin yolculuklarından ve nerelerde dolaştığından da bahsettikten sonra Tavukçuoğlu, onun şiiirinin genel özelliklerini ise *Şiiir Özellikleri* (Tavukçuoğlu, 2025: 61) başlığında vermiştir. Yûnus'un şiiirlerini besleyen en önemli kaynaklardan biri olarak içinde doğduğu, takipçisi olduğu Türk kültürü ve İslam medeniyeti verilmiştir. Yûnus şiiirini ayırt etmeye yarayan hususlara vurgu yapılmıştır. “Âşık, Yunus Emrem, Derviş” gibi sıfatların onun şiiirini ayırt etmek için yeterli olmayacağı belirtilmiştir.

Yûnus Emre Divanı'nın tespit edildiği kadarıyla 50 civarında nüshası bulunmaktadır. Bu nüshalardaki manzume sayısı ise 100 ile 600 arasında değişmektedir. Yazar, çalıştığı nüshanın tavsifini ve değerlendirmesini yaparak 204 manzumenin bulunduğu yazmadaki el yazmalarından nüshanın dört farklı kişi tarafından istinsah edildiği sonucuna varmıştır. Eserde Eski Anadolu Türkçesi hâkimken nüshaya sonradan eklendiği anlaşılan 33 manzumede (172-204) Kıpçak Lehçesine mahsus bazı hususların dikkat çektiğinden de bahsetmiştir. Metni kurarken izlenen yoldan da eser içinde bahsedildikten sonra üçüncü bölümde *Çeviri Yazılı Metin* verilmiştir (Tavukçuoğlu, 2025: 79). Bu bölümden sonra çalışmada asıl dikkat çeken kısım olan *Dizin-Sözlük* gelmektedir.

Yunus Emre hakkında birçok çalışması olan Tavukçuoğlu'nun bu çalışmasının en özel yanı, kanaatimizce *Dizin-Sözlük* kısmıdır. Şimdiye kadar Yunus Emre şiiirleri üzerine böyle detaylı bir dizin çalışması yapılmamıştır. Özellikle dil alanında çalışan araştırmacılara büyük hizmet sunacak olan *Dizin-Sözlük* kısmında eldeki nüshadan hareketle hazırlanmış üç bin madde başına yer verilmiştir. Sözlük oluşturulurken metnin bağlamı esas alınmıştır. Madde başları alfabetik sıraya göre verilmiştir. Sıralama olarak ise yazmadaki sıraya göre *Risâletü'n-Nushiyye*, sonra *Divan*'daki tanıkların metinlerdeki yeri gösterilmiştir. Sözlüğün asıl dikkat çeken kısımlarından biri, metinde bulunmadığı halde varlığının bağlamdan çıkarılabildiği maddelerin köşeli ayraç [] içine alınarak anlamlandırılmasıdır. Bu konuda [İbn-i Teymiyye] maddesi dikkat çekmektedir. Sözlük içinde bazı anlamlandırmalar da yenilik arz etmektedir. Örneğin şarâb-hâne maddesinde ikinci anlam olarak “ruhların Cenâbıhakk'a biat ettiği (elest kadehinden içtiği) elest meclisi” (Tavukçuoğlu, 2025: 499), “büt-hâne” madde başında yine ikinci anlam olarak “kesret âlemi, dünya” (Tavukçuoğlu, 2025, s. 329) anlamları dikkat çekmektedir. Ebter (Tavukçuoğlu, 2025: 360) gibi bazı kelimelere ise verilen anlam, sözlüğün uzun bir düşünce sürecinin ürünü olduğunu ortaya koymaktadır.

Dizin-Sözlük'te madde başlarının kökenleri ve asli biçimlerine de yer verilmiş ve hangi kelime eski veya hangisinin hangisinden doğduğu a>b veya b<a şeklinde belirtilmiştir. Türkçe olmayan kelimelerin içerisinde bu kelimelerin hangi dilden alındığına yer verilmiştir. Örneğin 'acâyib (Ar.), ârâyiş (Far.), Âdem I (Ar.), ân I (Far.) ân II (Far.). Dolayısıyla hazırlanan sözlük, Yûnus Emre üzerine dil çalışmaları için büyük kolaylık sağlayacak, Yûnus'un ne kadar Türkçe kelimeye yer verdiği, hangi yabancı kelimeleri kullandığı, bu kullanımın şiirlerdeki oranı, Yûnus'un dönemi itibarıyla Türkçe'nin durumu gibi araştırmacıların pek çok konuda çıkarım yapmasına imkân sağlayacaktır. Bu kısım, döneminin dil malzemesini Yûnus Emre üzerinden vermesi, Yûnus Emre'nin Türkçeye ne kadar zenginlik kattığı, kimleri tesirinde bıraktığı gibi hususlar üzerine yoğunlaşma noktasında da araştırmacılara kolaylık sağlayacaktır. Yûnus Emre'nin şiirleri okuyan için sade gelse de anlam derinliği bakımından her zaman Yûnus Emre'yi anlamak güç olmuştur. Yazarın hazırladığı bu sözlük sayesinde biraz da olsa onun anlam dünyasına inebilmek, onun şiirleriyle yakınlaşabilmek mümkün olacaktır.

Dizin-Sözlük'teki bir diğer güzel taraf ise bir kelimenin bulunduğu satır veya beyitte kaç kez kullanıldığına ulaşılabilmesidir. Bu, kelimenin geçtiğini belirten numaranın yanına alt simge olarak eklenen rakamla yapılmıştır. Örneğin "güven" maddesindeki 105/5₂ ibaresi bu fiilin 105. manzumenin 5. beytinde iki kez geçtiğini göstermektedir. Sözlükte göndermeler de önemli bir husustur. Aynı kavramı karşılayan bir kelimenin farklı imlalarla yazılmış hâllerinde geçiş sıklığı en fazla olan yazım şekli madde başı yapılmıştır. Kelimenin yanında ise parantez içinde () maddenin farklı yazılışları verilmiştir. Bu noktada tercih edilen biçimin varyantları ise şu şekilde gösterilmiş ve madde başına gönderilmiştir: arslan→aslan, ayt- →eyt-, hay→hey. Dolayısıyla sözlükte kelimelerin orijinal biçimlerinin farklı imlaları da karşımıza çıkmaktadır. *Dizin-Sözlük*'te kelimelerin geçtiği tamlamalar ise kelime altında geçtiği manzume/ beyit sayısı ve kaç kez geçtiği şeklinde verilmiştir. Yine madde başı olarak verilen kelimelerin hangi şiirin hangi dizesinde ne anlamda kullanıldığı numaralandırılmıştır. Örneğin: "vir-" maddesinin 18, "al-" maddesinin 22, "gel-" maddesinin 30 anlamı verilmiş ve bunların hangi manzumedeki dizede hangi anlama geldiği vir- örneği üzerinden gösterilecek olursa "1. İlet-, eriştir-, ulaştır- RN18, RN50, RN158, 9/4, 31/10... 2. dağıt-, tasadduk et-, ikram et- 5/1, 32/4...." şeklinde belirtilmiştir. Şiirler içinde geçen ayetler de sözlükte açıklanmış, bu ayetlerin hangi şiirin hangi beytinde yer aldığı verilmiştir. Bu anlamda yazarın hazırladığı bağlamsal sözlükte bir dilci titizliğinde hareket ettiği görülmektedir.

Çalışmada kaynaklardan sonra ekler kısmı gelmektedir. Burada dünyayı boynuzları üzerinde tuttuğuna inanılan öküzü ve onun altındaki kayayı taşıyan balık, Konya minaresi vb. görsellere yer verilmiştir. Bu görseller, Yûnus Emre'nin şiirlerini ve şiirlerinde yer alan kelimeleri anlamlandırmak için kullanılmış ve *Dizin-Sözlük* kısmında yer alan kelimelerin anlamlarında bu görsellere gönderme yapılmıştır. Örneğin balık madde başının üçüncü anlamında "3. Dünyayı boynuzları üzerinde taşıdığına inanılan öküzü ve onun altındaki kayayı taşıyan balık 149/4₂ {deñiz (3), öküz, siñek, taş I (5), yıl (3)} (bk. Ekler: 1. Resim)" şeklinde bir açıklamayla ilgili resme gönderme yapılmıştır. Yine *Konya* madde başının *Konya minâresi* açıklamasında (3. Resim), *dört* madde başının *dört ejdeha* açıklamasında (2. Resim), *menşûr* madde başının 1. açıklamasında (4. Resim) bu göndermelere rastlanmaktadır. Kitabın sonunda ise Yûnus'un yaşadığı dönemde Anadolu ve Türk dünyasına özel hazırlanmış haritayla Yûnus'un yaşadığı döneme yolculuk yapılmaktadır. Burada Yûnus'un Anadolu'daki muhtemel güzergâhları harita üzerinde gösterilmiştir. Çalışmanın Yûnus Emre'ye dair mevcut okuyucu idrakini artıracak bir diğer unsur olan bu haritadaki güzergâhlar içerisinde İznik, Afyonkarahisar, Ankara, Kırşehir, Aksaray, Kayseri, Sivas, Erzurum gibi yerler vardır.

Yazarın çalışması, disiplinler arası bakış açısının edebi metinlerin incelenmesinde nasıl bir öneme sahip olduğunu, Yûnus Emre'nin kullandığı dili bilmeden onun şiirlerini anlamının zorluğunu, bir şairin düşünce yapısını ve edebi kişiliğini sadece kullandığı dili değil bulunduğu coğrafya ve ilişkide bulunduğu kişileri de ortaya koyarak anlayabileceğimizi göstermektedir. Bu da edebiyatın birçok bilim dalıyla ilişki içerisinde olduğunu ve ele alınan konuyu ilişkisi olduğu bilim dallarından bağımsız şekilde incelemenin imkânsızlığını ortaya koymaktadır.

REFERENCES/KAYNAKÇA

TAVUKÇUOĞLU, O. K. (2025). *Yûnus Emre Risâletü'n-Nushiyye Dîvân (Vahitpaşa Yazma Eserler Kütüphanesi 3367)*, 2 Cilt. Ankara: Yunus Emre Enstitüsü Yayınları.

SONNOTLAR

-
- ⁱ Tavukçuoğlu, O. K. (2025). *Yûnus Emre Risâletü'n-Nushiyye Dîvân (Vahitpaşa Yazma Eserler Kütüphanesi 3367)*. 2 Cilt. Ankara: Yunus Emre Enstitüsü Yayınları, ISBN: 978-625-98185-3-5.